

4108. Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti vibracijam pri delu, stran 9819.

Na podlagi tretjega odstavka 1. člena Zakona o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS, št. 56/99 in 64/01) izdaja minister za delo, družino in socialne zadeve

P R A V I L N I K o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti vibracijam pri delu

Splošne določbe

1. člen

(1) Ta pravilnik v skladu z Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2002/44/ES z dne 25. junija 2002 o minimalnih zdravstvenih in varnostnih zahtevah glede izpostavljenosti delavcev tveganjem iz fizikalnih dejavnikov (vibracij) (šestnajsta posebna direktiva v smislu člena 16(1) Direktive 89/391/EGS) (UL L, št. 177 z dne 6. 7. 2002, str. 13) določa zahteve za varovanje delavcev pred tveganji za njihovo zdravje in varnost, ki izhajajo ali bi lahko izhajale iz izpostavljenosti mehanskim vibracijam.

(2) Zahteve tega pravilnika veljajo za dejavnosti, v katerih delavci so ali bi lahko bili med delom izpostavljeni tveganjem mehanskih vibracij.

Definicije

2. člen

Izrazi, uporabljeni v tem pravilniku, imajo naslednji pomen:

- a) "vibracije dlan-roka": mehanske vibracije, ki ob prenašanju na človekovo dlan in roko predstavljajo tveganje za varnost in zdravje delavcev, zlasti vaskularne ter nevrološke ali mišične motnje in prizadetost kosti ali sklepov;
- b) "vibracije celotnega telesa": mehanske vibracije, ki ob prenašanju na celotno telo predstavljajo tveganje za varnost in zdravje delavcev, zlasti težave s križem in poškodbe hrbtenice.

Mejne vrednosti in opozorilne vrednosti izpostavljenosti

3. člen

(1) Mejne vrednosti in opozorilne vrednosti izpostavljenosti za vibracije dlan-roka so naslednje:

- a) mejna vrednost dnevne izpostavljenosti, normalizirana na referenčno obdobje osmih ur, je 5 m/s²;
- b) opozorilna vrednost dnevne izpostavljenosti, normalizirana na referenčno obdobje osmih ur, je 2,5 m/s².

(2) Izpostavljenost delavcev vibracijam dlan-roka se ocenjuje in/ali meri v skladu z določbami iz Priloge A (1) tega pravilnika.

4. člen

(1) Mejne vrednosti in opozorilne vrednosti izpostavljenosti za vibracije celotnega telesa so naslednje:

- a) mejna vrednost dnevne izpostavljenosti, normalizirana na referenčno obdobje osmih ur, je 1,15 m/s²;
- b) opozorilna vrednost dnevne izpostavljenosti, normalizirana na referenčno obdobje osmih ur, je 0,5 m/s².

(2) Izpostavljenost delavcev vibracijam celotnega telesa se ocenjuje in/ali meri v skladu z določbami iz Priloge B (1) tega pravilnika.

Ocenjevanje tveganja

5. člen

(1) Delodajalec mora oceniti in po potrebi zagotoviti meritve ravni mehanskih vibracij, ki so jim delavci izpostavljeni. Merjenje se izvaja v skladu s Prilogo A (2) ali Prilogo B (2) tega pravilnika.

(2) Raven izpostavljenosti mehanskim vibracijam se lahko oceni z opazovanjem specifičnih delovnih postopkov ob hkratnem upoštevanju pomembnih informacij o verjetnem obsegu vibracij, ki so značilne za tisto vrsto delovne opreme, ki se jo uporablja v konkretnih razmerah, in upoštevanju informacij s strani proizvajalca delovne opreme. Tak postopek ocenjevanja se ne sme enačiti z meritvami, ki zahtevajo uporabo posebnih merilnih aparatov in ustrezne metodologije.

(3) Ocenjevanje in merjenje iz prvega odstavka tega člena izvajajo pristojne službe in/ali strokovni delavci v ustreznih časovnih presledkih v skladu s posebnimi predpisi. Podatki, pridobljeni z ocenjevanjem in/ali merjenjem ravni izpostavljenosti mehanskim vibracijam, se hranijo v ustrezni obliki, da se omogoči poznejše primerjanje rezultatov in konzultacija.

(4) Pri ocenjevanju tveganja mora delodajalec nameniti posebno pozornost naslednjemu:

- a) ravni, vrsti in trajanju izpostavljenosti, vključno s kakršno koli izpostavljenostjo vibracijam s prekinitvami ali s ponavljajočimi se udarci;
- b) mejnim vrednostim izpostavljenosti in opozorilnim vrednostim izpostavljenosti iz 3. in 4. člena tega pravilnika;
- c) kakršnim koli vplivom na varnost in zdravje posebno ogroženih skupin delavcev;
- č) kakršnim koli posrednim vplivom na varnost delavcev zaradi medsebojnega vplivanja med mehanskimi vibracijami in delovnim mestom ali drugo delovno opremo;
- d) informacijam, ki jih priskrbijo proizvajalci delovne opreme v skladu s predpisi;
- e) obstoju nadomestne opreme, izdelane za zmanjševanje ravni izpostavljenosti mehanskim vibracijam;
- f) podaljšanju izpostavljenosti vibracijam celotnega telesa preko običajnih delovnih ur na delodajalčevo odgovornost;
- g) posebnim delovnim razmeram, kot so na primer nizke temperature;
- h) ustreznim informacijam, pridobljenim z zdravstvenim nadzorom, vključno z objavljenimi informacijami, kolikor je to mogoče.

(5) Delodajalec mora izdelati oceno tveganja in določiti ukrepe v skladu s 6. in 7. členom tega pravilnika. Ocena tveganja mora biti shranjena na ustreznem nosilcu podatkov. Ocena tveganja lahko vsebuje delodajalčevo utemeljitev, da nadaljnje ocenjevanje tveganja zaradi narave in obsega tveganja v zvezi z mehanskimi vibracijami ni potrebno. Oceno tveganja je treba redno ažurirati, zlasti, če so nastale znatne spremembe, zaradi katerih bi ocena lahko zastarela, ali če rezultati zdravstvenega nadzora pokažejo, da je to potrebno.

Ukrepi za zagotovitev varnosti in zdravja delavcev

6. člen

(1) Delodajalec mora ob upoštevanju tehničnega napredka in možnih ukrepov za obvladovanje tveganj pri viru ter upoštevanju temeljnih načel za varnost in zdravje pri delu, določenih v zakonu, ki ureja področje varnosti in zdravja pri delu, zagotoviti, da se tveganja, ki izhajajo iz izpostavljenosti mehanskim vibracijam, odpravijo pri viru ali zmanjšajo na najnižjo možno stopnjo.

(2) Na podlagi ocene tveganja iz 5. člena tega pravilnika mora delodajalec takoj, ko so opozorilne vrednosti izpostavljenosti iz črke b) prvega odstavka 3. člena in iz črke b) prvega odstavka 4. člena tega pravilnika presežene, izdelati in izvajati program tehničnih in/ali organizacijskih ukrepov za zmanjšanje izpostavljenosti mehanskim vibracijam in s tem povezanih tveganj na najnižjo možno raven, predvsem ob upoštevanju:

- a) drugih delovnih postopkov, ki zahtevajo manjšo izpostavljenost mehanskim vibracijam;
- b) izbire ustrezne delovne opreme, ki je ustrezno ergonomsko načrtovana in, upoštevajoč delo, ki ga je treba opraviti, povzroča najmanj vibracij;
- c) zagotavljanja dodatne opreme, ki zmanjšuje tveganje poškodb zaradi vibracij, kot so sedeži, ki učinkovito zmanjšujejo vibracije celotnega telesa, in ročaji, ki zmanjšujejo prenos lokalnih vibracij na sistem dlan-roka;
- č) ustreznih vzdrževalnih postopkov za delovno opremo, delovno mesto in sisteme delovnih mest;
- d) načrtovanja in ureditve delovnih mest;
- e) ustreznega informiranja in usposabljanja delavcev glede pravilne in varne uporabe delovne opreme za zmanjšanje njihove izpostavljenosti mehanskim vibracijam na najnižjo možno raven;
- f) omejitve trajanja in intenzivnosti izpostavljenosti;
- g) ustrezne razporeditve izvajanja delovnih nalog z zadostnim počitkom;
- h) zagotavljanja ustrezne osebne varovalne opreme (obleka, rokavice itd.) za varovanje izpostavljenih delavcev pred mrazom in vlago.

(3) Delodajalec mora zagotoviti, da v nobenem primeru izpostavljenost delavcev ne preseže mejne vrednosti izpostavljenosti. Če je mejna vrednost izpostavljenosti presežena kljub ukrepom, ki jih delodajalec izvede v skladu s tem pravilnikom, mora delodajalec takoj izvesti ukrepe za zmanjšanje izpostavljenosti pod mejno vrednost izpostavljenosti. Ugotoviti mora razloge za prekoračitev mejne vrednosti izpostavljenosti in ustrezno prilagoditi varnostne ukrepe, da prepreči ponovno prekoračitev.

(4) Delodajalec mora prilagoditi varnostne in zdravstvene ukrepe iz tega člena posebno ogroženim delavcem.

Informiranje in usposabljanje delavcev

7. člen

Delodajalec mora zagotoviti, da so delavci, ki so izpostavljeni tveganjem zaradi mehanskih vibracij pri delu, in/ali njihovi predstavniki informirani in usposobljeni v zvezi z rezultati ocene tveganja iz 5. člena tega pravilnika, zlasti:

- a) glede ukrepov, izvedenih za izvajanje tega pravilnika z namenom odpravljanja ali zmanjševanja tveganja zaradi mehanskih vibracij na najnižjo možno raven;
- b) glede mejnih vrednosti izpostavljenosti in opozorilnih vrednosti izpostavljenosti;
- c) glede rezultatov ocen in/ali meritev mehanskih vibracij, opravljenih v skladu s 5. členom tega pravilnika, in glede možnih poškodb zaradi delovne opreme, ki se uporablja;
- č) zakaj in kako je treba zaznati in sporočiti o znakih poškodbe;
- d) glede okoliščin, v katerih so delavci upravičeni do zdravstvenega nadzora;
- e) glede varnih delovnih postopkov za zmanjševanje izpostavljenosti mehanskim vibracijam.

Posvetovanje in sodelovanje delavcev

8. člen

Delodajalec mora zagotoviti, da se posvetovanje in sodelovanje delavcev in/ali njihovih predstavnikov glede zadev iz tega pravilnika izvaja v skladu z določbami zakona, ki ureja področje varnosti in zdravja pri delu.

Zdravstveni nadzor

9. člen

(1) Zdravstveni nadzor se izvaja v skladu s posebnimi predpisi, ki urejajo zdravstveno varstvo pri delu. Pri izvajanju zdravstvenega nadzora je treba upoštevati rezultate ocene tveganja iz prvega odstavka 5. člena tega pravilnika, če ta pokaže, da je zdravje delavcev ogroženo.

(2) Zdravstveni nadzor, katerega rezultate je treba upoštevati pri izvajanju varnostnih ukrepov na posameznem delovnem mestu, je namenjen preprečevanju in hitremu ugotavljanju kakršne koli zdravstvene okvare, povezane z izpostavljenostjo mehanskim vibracijam.

(3) Zdravstveni nadzor iz prejšnjega odstavka je primeren, če:

- je izpostavljenost delavcev vibracijam takšna, da se lahko ugotovi povezava med izpostavljenostjo in znaki določene bolezni ali škodljivimi učinki na zdravje,
- je verjetno, da se bolezen ali škodljivi učinki pojavijo v posebnih delovnih razmerah za posameznega delavca, in
- obstajajo preskušene tehnike ugotavljanja bolezni in škodljivih učinkov na zdravje.

(4) V vsakem primeru so delavci, kateri so izpostavljeni mehanskim vibracijam, ki presegajo vrednosti iz črke b) prvega odstavka 3. člena in iz črke b) prvega odstavka 4. člena tega pravilnika, upravičeni do ustreznega zdravstvenega nadzora.

(5) Za vsakega delavca, za katerega se izvaja zdravstveni nadzor v skladu z drugim in tretjim odstavkom tega člena, se izdelata in redno ažurira njegova zdravstvena dokumentacija. Ta zdravstvena dokumentacija vsebuje povzetek rezultatov izvedenega zdravstvenega nadzora. Hraniti jo je treba v ustrezni obliki tako, da je možna kasnejša konzultacija, ob upoštevanju zaupnosti podatkov.

(6) Kopije ustrezne dokumentacije je treba na zahtevo predložiti inšpekciji dela, ki mora v skladu s predpisi o zdravstveni dejavnosti tako pridobljene podatke varovati kot poklicno skrivnost. Vsak delavec ima pravico do vpogleda v zdravstveno dokumentacijo, ki se nanaša nanj.

10. člen

Če se na podlagi zdravstvenega nadzora pri delavcu ugotovi določena bolezen ali škodljiv učinek na zdravje, za katerega pooblaščen zdravnik meni, da je posledica izpostavljenosti mehanskim vibracijam pri delu, mora:

- a) pooblaščen zdravnik obvestiti delavca o izvidu, ki se nanaša nanj. Delavec prejme predvsem informacije in nasvete v zvezi z morebitnim zdravstvenim nadzorom, ki bi se mu moral podvreči po koncu izpostavljenosti;
- b) pooblaščen zdravnik obvestiti delodajalca o kakršnih koli bistvenih ugotovitvah zdravstvenega nadzora, ob upoštevanju zdravniške molčečnosti;
- c) delodajalec:

- preveriti oceno tveganja, opravljeno v skladu s 5. členom tega pravilnika,
- preveriti ukrepe, predvidene za odpravljanje ali zmanjševanje tveganj v skladu s 6. členom tega pravilnika,
- upoštevati nasvet pooblaščenega zdravnika in/ali inšpekcije dela pri izvajanju kakršnih koli ukrepov, potrebnih za odpravljanje ali zmanjševanje tveganja v skladu s 6. členom tega pravilnika, vključno z možnostjo preložitve delavca na drugo delovno mesto, kjer ni tveganja za nadaljnjo izpostavljenost, in
- poskrbeti za stalni zdravstveni nadzor in zagotoviti, da se preveri zdravstveno stanje vseh drugih delavcev, ki so bili podobno izpostavljeni. V takih primerih sme pooblaščen zdravnik ali inšpekcija dela predlagati, da izpostavljene osebe opravijo zdravstveni pregled.

Odstopanja

11. člen

(1) Za dela, pri katerih je izpostavljenost delavca mehanskim vibracijam običajno nižja od opozorilnih vrednosti iz črke b) prvega odstavka 3. člena in iz črke b) prvega odstavka 4. člena tega pravilnika, vendar se s časom izrazito spreminja in občasno preseže mejno vrednost izpostavljenosti, so dovoljene občasne kratkotrajne prekoračitve mejne vrednosti dnevne izpostavljenosti pod pogoji, da:

- delodajalec izvede vse varnostne in zdravstvene ukrepe v skladu s tem pravilnikom, da se tveganje zmanjša na najnižjo možno raven,
 - povprečna tedenska izpostavljenost v 40 urah ne preseže mejne vrednosti dnevne izpostavljenosti,
 - delodajalec razpolaga z dokazom, da je pri teh delih tveganje za delavca manjše, kot če bi delavec delal pri mejni vrednosti dnevne izpostavljenosti,
- in
- delodajalec za delavce, ki opravljajo ta dela, v sodelovanju s pooblaščenim zdravnikom in na podlagi ocene tveganja zagotovi ustrezen zdravstveni nadzor.

(2) Delodajalec o odstopanjih obvesti ministrstvo, pristojno za varnost in zdravje pri delu in inšpekcijo dela. Delodajalec obvestilu priloži dokazila o izpolnjevanju pogojev iz prejšnjega odstavka.

(3) Delodajalec mora odstopanja odpraviti takoj, ko prenehajo obstajati okoliščine, zaradi katerih so bila uvedena. Delodajalec mora vsake štiri leta preučiti razloge in izpolnjevanje pogojev za odstopanja in o tem obvestiti ministrstvo, pristojno za varnost in zdravje pri delu in inšpekcijo dela.

Končni določbi

12. člen

(1) Ministrstvo, pristojno za varnost in zdravje pri delu, posreduje Komisiji seznam odstopanj, v skladu s četrtem odstavkom 10. člena direktive iz 1. člena tega pravilnika.

(2) Ministrstvo, pristojno za varnost in zdravje pri delu, poroča Komisiji, v skladu s 13. členom direktive iz 1. člena tega pravilnika, o praktičnem izvajanju določb te direktive.

(3) Poročilu iz prejšnjega odstavka se priložijo stališča socialnih partnerjev.

13. člen

(1) Ta pravilnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, razen določb tretjega odstavka 6. člena tega pravilnika, ki se v primeru, da gre za delovno opremo, ki je dana v uporabo delavcem pred 6. julijem 2007 in ki glede na najnovejši tehnični napredek in/ali sprejete organizacijske ukrepe ne omogoča spoštovanja mejnih vrednosti izpostavljenosti po tem pravilniku, začnejo uporabljati 1. julija 2008.

(2) Če gre za delovno opremo, ki se uporablja v kmetijskem in gozdarskem sektorju, se določbe tretjega odstavka 6. člena tega pravilnika začnejo uporabljati 1. julija 2011.

Št. 01701-37/2005

Ljubljana, dne 4. oktobra 2005

EVA 2005-2611-0088

mag. Janez Drobnič l.r.
Minister
za delo, družino in socialne zadeve

PRILOGA

A. VIBRACIJE DLAN-ROKA

(1) Ocena izpostavljenosti

Ocena ravni izpostavljenosti vibracijam dlan-roka temelji na izračunu vrednosti dnevne izpostavljenosti, prilagojene na osemurno priporočljivo dobo A(8), izraženo kot efektivna vrednost pospeška v odvisnosti od frekvence, določenih na ortogonalnih oseh $a(hwx)$, $a(hwy)$, $a(hwz)$, kot je to določeno v 4. in 5. poglavju ter Prilogi A standarda SIST EN ISO 5349-1:2002.

Ocena ravni izpostavljenosti se sme opraviti na podlagi ocene, ki temelji na informacijah, ki jih glede ravni emisije uporabljene delovne opreme predložijo proizvajalci, in na podlagi opazovanj specifičnih delovnih postopkov ali meritev.

(2) Merjenje

Ko se merjenje izvaja v skladu s prvim odstavkom 5. člena tega pravilnika:

a) lahko uporabljene metode vključujejo vzorčenje, ki mora biti reprezentativno za osebo izpostavljenost delavca mehanskim vibracijam; uporabljene metode in merilne aparate je treba prilagoditi značilnostim merjenih mehanskih vibracij, dejavnikom okolja in značilnostim merilnih aparatov, v skladu s standardom SIST EN ISO 5349-2:2002;

b) v primeru naprav, ki jih je treba držati z obema rokama, je treba izvesti meritve na obeh rokah. Izpostavljenost se določi z upoštevanjem višje od obeh vrednosti; predložijo se tudi informacije za drugo roko.

(3) Motnje

Določba črke c) četrtega odstavka 5. člena tega pravilnika se uporablja zlasti, kadar so mehanske vibracije moteče za pravilno rokovanje s krmilnimi elementi ali za odčitavanje indikatorjev.

(4) Posredna tveganja

Določba črke č) četrtega odstavka 5. člena tega pravilnika se uporablja zlasti, kadar mehanske vibracije škodljivo vplivajo na stabilnost konstrukcij ali varnost spojev.

(5) Oseбно varovanje

Program ukrepov iz drugega odstavka 6. člena tega pravilnika sme vključevati uporabo osebne varovalne opreme za varovanje pred vibracijami dlan-roka.

B. VIBRACIJE CELOTNEGA TELESA

(1) Ocena izpostavljenosti

Ocena ravni izpostavljenosti vibracijam temelji na izračunu dnevne izpostavljenosti A(8), izražene kot ekvivalentni nepretrgani pospešek skozi osemurno obdobje, izražene kot ekvivalentni kontinuirani pospešek skozi osemurno obdobje, izračunane kot efektivna vrednost pospeška ali vrednost največje doze vibracij (VDV) frekvenčno vrednotenih pospeškov, določenih na treh ortogonalnih oseh (1,4a(wx), 1,4a(wy), a(wz) za sedečega ali stoječega delavca), kot je to določeno v 5., 6. in 7. poglavju, Prilogi A in Prilogi B standarda ISO 2631-1(1997).

Ocena ravni izpostavljenosti se sme opraviti na podlagi ocene, ki temelji na informacijah, ki jih glede ravni emisije uporabljene delovne opreme predložijo proizvajalci, in na podlagi opazovanj specifičnih delovnih postopkov ali meritev.

V primeru pomorskega prometa se upošteva le vibracije s frekvenco, višjo od 1 Hz.

(2) Merjenje

Če se merjenje izvaja v skladu s prvim odstavkom 5. člena tega pravilnika, smejo uporabljene metode vključevati vzorčenje, ki mora biti reprezentativno za oseбно izpostavljenost delavca mehanskim vibracijam. Uporabljene metode je treba prilagoditi značilnostim merjenih mehanskih vibracij, dejavnikom okolja in značilnostim merilnih aparatov.

(3) Motnje

Določba črke č) četrtega odstavka 5. člena tega pravilnika se uporablja zlasti, kadar so mehanske vibracije moteče za pravilno rokovanje s krmilnimi elementi ali za odčitavanje indikatorjev.

(4) Posredna tveganja

Določba črke č) četrtega odstavka 5. člena tega pravilnika se uporablja zlasti, kadar mehanske vibracije škodljivo vplivajo na stabilnost konstrukcij ali varnost spojev.

(5) Podaljšanje izpostavljenosti

Določba črke f) četrtega odstavka 5. člena tega pravilnika se uporablja zlasti, če je delavec zaradi narave delovnih nalog upravičen do uporabe prostorov za počitek, za katere je odgovoren delodajalec; izpostavljenost vibracijam celotnega telesa v teh prostorih mora biti zmanjšana na raven, skladno z njihovim namenom in pogoji uporabe, razen v primerih višje sile.